

GENERALFORSAMLING FRDK 2018

Beretning ved formand Henrik Terp, 27. februar 2017

Jeg byder alle velkommen til vores 19. generalforsamling. Det er en fornøjelse, at rekord mange deltager i dagens program. Og en særlig velkomst skal lyde til gæster, fagpresse og indledere til fagdagen efter generalforsamlingen.

Vi i bestyrelsen frem til en rigtig god dag med masser af gode beslutninger og høst af ny viden på vores fagdag.

Det er min første beretning som formand for FRDK - en forening, der har haft og har en rivende udvikling. Det vil vi fortsætte med som medlemmernes forening. Det vil sige en forening, der skaber merværdi for alle medlemmer.

Vi vil også altid være en forening med plads til alle medlemmer, hvad enten man pløjer, kører pløjefrit, benytter Conservation Agriculture eller praktiserer lidt af det hele. Eller bare for dem, der interesserer sig for det, vi står for.

Det er en opgave, jeg går ydmygt til, og som jeg håber at få mandat til at fortsætte med efter i dag. Jeg har været med i bestyrelsen i 10 år. I den periode er foreningen gået fra at betjene sine medlemmer fagligt inden for området minimal jordbearbejdning/pløjefri dyrkning ud fra allerede kendt viden og erfaring til at være en forening, der selv skaber faglig viden. Siden har det taget yderligere fart, specielt efter strategiseminaret i 2014, hvor vi fastsatte fokuspunkter for det faglige og politiske arbejde. Desuden skabte vi vores egen definition af Conservation Agriculture.

Det siges, at vi som landmænd er omstillingsparate og fremme i skoene. Men er vi bare halehæng på stadig strammere rammevilkår og tidens trends? Jeg mener, det er på tide, at vi landmænd selv er med til at udstikke kursen for det moderne landbrug. Hvad er det så for en størrelse?

Kort sagt sund jord, der giver sunde afgrøder. Altså et dyrkningssystem, der både rummer fordele for landmændene og for samfundet. Hvor der dyrkes effektivt med høje udbytter i høj kvalitet, og hvor vi samtidig sørger for at løse samfundsudfordringer som at lagre kulstof i jorden, øger biodiversiteten i agerlandet, hindrer erosion, fastholder næringsstoffer i rodzonen, bruger mindre kunstgødning og mindsker forbruget af pesticider og øger hastigheden, de nedbrydes med. Altså et meget miljøvenligt landbrug. Og et landbrug, som samfundet efterlyser.

Vi har i flere år sagt, at det er et landbrug, som forener det bedste fra det konventionelle og det økologiske dyrkningssystem. Andre kalder det den tredje vej. Den vej bevæger vi os ud ad med stadig større opmærksomhed fra forbrugerne, politikerne og miljøorganisationerne.

Men først og fremmest er vi en forening for vores medlemmer. Det er jer, der skal nyde godt af det, vi gør og vil gøre fremover. FRDK er nemlig en forening for alle, der interesserer sig det mindste for pløjefri dyrkning, reduceret jordbearbejdning eller Conservation Agriculture (CA), hvad enten det er med kunstgødning og

planteværn eller uden. Vi siger nemlig ikke, hvad medlemmerne skal. Det beslutter de helt selv. Vi lægger muligheder frem, og I beslutter selv, hvad I gør på jeres bedrifter.

Medlemstallet vokser

Vi har gennem mange år oplevet en pæn tilgang af medlemmer og er nu oppe på 544 medlemmer i alt. Det er sådan set meget flot. Men vi ved også fra Danmarks Statistiks sommertælling 2016, at der var 3.188 bedrifter, som til sammen dyrkede 252.662 hektar med ikke-vendende bearbejdning. Altså pløjefrit. Og jeg føler mig sikker på, at arealet siden da er øget en del. Med andre ord bliver mindst 12 procent af det danske landbrugsareal i omdrift dyrket uden brug af plov.

Hvad betydning kan det så få, at vi er så mange med så stort et areal?

Af alle de mange millioner kroner, der bruges på forskning og forsøg fra blandt andet vores egne promillepenge, går ikke 12 procent til vores system, men meget mindre. Det bør ændres hurtigst muligt.

På den måde vil vi også være medlemmernes forening, der skaber konkrete medlemsfordele.

Det håber jeg også, at de omkring 2.500 landmænd, der endnu ikke er medlemmer, men som kører helt eller delvist pløjefrit, får øje på. For så er de også meget velkomne til at være med hos os og bidrage til, at vi sammen når vores mål.

Økonomisk resultat nær nul

Regnskabsåret 2016-17 giver et lille plusresultat. Det fremkommer efter et lille minus i foreningen og et lille plus i shopFRDK.

Overordnet set er det tilfredsstillende, fordi vi ikke er sat i verden for at skabe en formue. Men vi kan ikke bygge en fremtid, med de ambitioner vi har, på, at shopFRDK skal lukke hullet, foreningen skaber. Derfor kommer vi senere i dag med et forslag om en ændret struktur for kontingentet. Så de mindre brug slipper billigere, og de større betaler mere. Med et uændret medlemstal får vi flere midler til at forfølge de mål, der gavner jer som medlemmer.

Og kan vi blive endnu flere, står vi endnu stærkere i vores lobbyarbejde og vores faglige og politiske indsats – også til gavn for jer medlemmer.

Vores samarbejde med Agrovi har kørt godt. Men overgangen blev ikke så velsmurt som forventet. Det gav noget diskussion om faktureringen, som nu er løst. Herfra skal lyde en tak til Helle Christensen og Niels Eghøj fra Agrovi for deres engagement, og vi ser frem til at fortsat godt samarbejde.

Vi har siden FRDKnyt blev lanceret også haft et godt samarbejde med en række virksomheder inden for landbruget. De har nemlig annonceret hos os. Udover at være synlige i FRDKnyt har de også deres logoer med i FRDKnyhedsbrevet, på vores hjemmeside, og deres artikler er på vores hjemmeside.

Annoncørernes støtte såvel økonomisk som fagligt betyder også meget for os – og derfor inviterede vi dem til et møde i januar for at få afdækket, hvordan vi kan styrke samarbejdet. Det var et positivt, lærerigt møde, vi kan drage nytte af fremover.

Efterafgrøder og shopFRDK

I 2017 solgte shopFRDK 202 ton totalt og heraf 22 ton direkte til vores medlemmer i Rumænien. Det er det største salg, vi nogensinde har opnået. Hele 72 procent af ordrene var frivillige efterafgrøder, mens 28 procent var de lovpligtige efterafgrøder.

Det helt store var, at vi som de eneste sælger efterafgrødefrø i big bags op til 750 kg. Vores salg af økologiske frø er i stigning, og årets bedste økologiske efterafgrødeavler kåret på Økologikongressen havde Terra Gold Humus købt i shopFRDK.

Nyhederne fra shoppen i år er tøj med FRDK-logo på. I kan se det på os i bestyrelsen, og Lisbet viser tøjet frem her i lokalet, så I kan se og mærke kvaliteten.

En anden nyhed er, at shopFRDK arbejder på at kunne sælge sneglegift til den kommende sæson. Flere af jer har efterspurgt dette tiltag. Vi er glade for, at shopudvalget er tæt på at lande en god aftale med et af de førende produkter. Også på det punkt vil vi være medlemmernes forening.

HUSK, at shoppen lukker for tidligt salg på søndag 4. marts klokken 21.00. Vi åbner igen i slutningen af april.

Strategiseminar 2017

I bestyrelsen har vi arbejdet med foreningens mål på et strategiseminar i november 2017. Det gjorde vi også i 2014. I en forening som vores, der oplever vækst og stigende opmærksomhed, er det særdeles vigtigt at fastsætte retningen for udviklingen. Hvor vil vi hen og hvorfor? Det vil jeg pege på i det følgende.

Som landmænd skal vi have en lønsom produktion - vi skal være økonomisk bæredygtige såvel på kort som lang sigt. Samtidig skal vi levere sunde, billige fødevarer til en fair pris. Det er tidens megatrend både herhjemme og internationalt.

Men her standser kravene ikke. Vi skal nemlig også øge den miljømæssige bæredygtighed. Og det kan vi. Vi kan lagre kulstof i jorden og øge biodiversiteten i agerlandet og dets omgivelser. Desuden kan vi fastholde og på sigt øge udbyttet med et lavere forbrug af resurser som gødning, sprøjtemidler og diesel med flere.

Det kræver imidlertid viden at omlægge fra konventionel dyrkning til pløjefri dyrkning og Conservation Agriculture som det ypperste. En del viden kan vi som landmænd selv generere via vores praksis. Men der bør være meget mere målrettet forskning og forsøg.

Det faglige arbejde

Som forening har det ikke været let som ny spiller på banen at komme med i projekter, der opnår bevilling. Først efter 13 mislykkede ansøgninger til forskellige bevillingsgivere var der bonus. GUDP kiggede igen vores vej med en bevilling til det 4-årige projekt CarbonFarm, der var søgt på initiativ af Økologisk Landsforening. To landbrug, der dyrker efter CA-principperne, skal fungere som demonstrationslandbrug med etablering af storskala-forsøg. Her vil forskere fra både Aarhus og Københavns Universiteter undersøge dyrkningssystemernes effekt på kulstofindhold, kvælstof og biodiversiteten både over og under jorden.

De første demonstrationer på de to landbrug er under planlægning. Udover de to CA-landmænd deltager to økologiske landmænd, Anders Lund og Per Bundgaard, med pløjefri erfaringer i projektet. De ønsker at optimere deres dyrkning blandt andet med intensiv brug af efterafgrøder.

FRDK er også partner i IWMPRAISE, der er meget stort EU-projekt om integreret ukrudtsbekæmpelse. Vi har blandt andet medvirket til design af et nyetableret forsøg med pløjefri dyrkning på Forskningscenter Flakkebjerg under Aarhus Universitet.

Vi prøver desuden at få effekter af pløjefri dyrkning og Conservation Agriculture undersøgt i flere projekter.

Vi er også glade for at være med i Plantefagligt Forum, der har overtaget det tidligere Landsudvalg for planteavl's faglige funktion efter den store omstrukturering ved SEGES. Anne Arentoft Kristensen, vores formand for projektudvalget, gør en ihærdig indsats for at forklare, at pløjefri dyrkning bør spille en langt større rolle i de mange projekter, SEGES er med i.

Vi er ved at overveje vores strategi for ansøgning af promillepenge til projekter, der skal søges til sommer. SEGES har traditionelt siddet på en stor del af disse midler. Hvis vi ikke bliver inviteret med i nogle af ansøgningerne fra SEGES, vil vi lede efter andre alliancer.

I forbindelse med et bestyrelsesmøde, vi holdt hos SEGES, var nyansatte sektordirektør Troels Toft vært og brugte et par timer på en dialog med os om pløjefri dyrknings fremtidige rolle. Vi er glade for, at han fra sin tid som rådgiver har en stor indsigt i og forståelse for pløjefri dyrkning. Derfor ser vi frem til et fortsat godt samarbejde med Troels Toft og hans dygtige, engagerede medarbejdere. Også en tak til konsulent i planteinnovation Eskild Holhmann Bennetzen, der har siddet med i vores bestyrelse som observatør og nu afløses

af Annette Vestergaard, som tidligere har arbejdet i vores bestyrelse. Vi ser frem til igen at samarbejde med Annette Vestergaard.

Vores bestyrelse er i det forgangne år desuden blevet udvidet med yderligere to observatører, professor Svend Christensen, Københavns Universitet og professor Henrik Hauggaard-Nielsen, RUC - Roskilde Universitet. De har begge spillet ind med deres store viden og gode idéer, og vi ser også frem til et godt samarbejde med dem fremover.

Rådgivning og omlægningspakker

I vores forening og hos jer medlemmer er der samlet meget viden op gennem årene. Samtidig kan vi se, at der er et stigende behov for at hjælpe nye, pløjefri landmænd i gang. Der er jo ingen grund til, at nye begår de samme fejl, som andre har gjort.

Desuden er der et stadigt behov for at udfordre og inspirere de af jer, som har mange års erfaringer. Derfor er vi gået i gang med at undersøge mulighederne for at lave omlægnings- og rådgivningspakker til forskellige typer landmænd. Og andre initiativer, der kan hjælpe os med mange erfaringer videre. Også på den måde vil vi være medlemmernes forening, som bidrager til større lønsomhed i planteavl. Men vi vil slet ikke røre ved EU-ansøgninger, gødnings- og sprøjteplaner med videre. Det er ikke her, vores kræfter og kompetencer skal bruges.

Indlæg på plantekongressen 2018

De seneste år har pløjefri dyrkning fyldt mere på Plantekongressen. Det er sket, efter FRDK inviterede den anerkendte amerikanske forsker Don Reicosky herover. Sessionerne med pløjefri dyrkning har været blandt de mest populære overhovedet med hensyn til deltagerantal. Det viser også, at vi er på rette vej. Når planlægningen af Plantekongres 2019 sker i de kommende måneder, ser vi frem til, at der igen er et yderligere øget antal sessioner med fokus på alle aspekter af den pløjefri dyrkning.

Hvis der er noget udover dyrevelfærd, som er i mediernes søgelys, er det vores brug af pesticider, kvælstof og fosfor. Som noget helt nyt kom det frem på Plantekongressen i januar, at Boxer nedbrydes meget hurtigere ved direkte såning end efter pløjning. Her er et område, hvor vi mangler meget viden – derfor er yderligere forskning og forsøg også et must.

Med hensyn til kvælstof arbejder vi på at belyse, hvad øget indhold af kulstof i jorden i kombination med pløjefri dyrkning betyder for fastholdelse af kvælstof i rodzonen. Det har vi sendt et hørings svar på, og Hans Henrik vil på fagdagen senere i dag komme ind på det.

Med hensyn til fosfor er det sådan, at belastningen af det omgivende miljø næsten udelukkende skyldes erosion. Her er pløjefri dyrkning et meget stærkt virkemiddel, fordi den både dæmper vind- og vanderosion.

I årtier har der været meget fascination af moderne teknologi som løsning på alle udfordringer i planteavl. Men er det virkelig sådan, at teknologi kan stå alene? At teknologi i sig selv er et mål? Kan vi alene med teknologi nå målet om sunde afgrøder i en sund jord?

Eller handler det mere om at fokusere på at opbygge et dyrkningssystem, som bevarer og yderligere opbygger jordens frugtbarhed? Hvor vi sikrer rent grundvand. Hvor vi skaber plads til egentlig natur med stor biodiversitet. Hvor vi bruger færrest mulige resurser. Og så videre.

Med andre ord er teknologien ikke et mål i sig selv, men et redskab til at nå de egentlige mål - en sund jord, der giver sunde afgrøder.

Faglighed versus politik

Vi har flere gange offentligt påpeget, at rent fagligt har økologisk dyrkning meget svært ved at opfylde de samfundsmæssige krav.

Det gav lidt utilfredshed i bestyrelsen for Økologisk Landsforening, som vi samarbejder med om CarbonFarm projektet og frøsalg fra shopFRDK. Vi blev derfor inviteret til et møde med dem, som fandt sted i december 2017. Mødet var positivt med tilkendegivelser om, at vi sådan set har samme målsætning, men forskellig tilgang og muligheder for at nå målene. På mødet blev det også understreget, at vi begge selvfølgelig kan ytre os om det, vi hver især finder vigtigt og fagligt holdbart.

Kommunikation og lobbyarbejde

Det kan godt være, at vi har verdens bedste dyrkningssystem i form af den tredje vej - altså et dyrkningssystem, der forener det bedste fra det konventionelle og økologiske landbrug. Og at den tredje vej har en stor fremtid foran sig. Men hvad hjælper det, hvis forbrugerne og samfundet som sådan intet kender til den?

Vi får ingen politisk opbakning, hvis vi ikke gør os synlige og får fortalt om alt det, vi kan. Så forbrugerne accepterer og fordrer at kunne købe sunde produkter dyrket i sund jord.

Så derfor indgik det også i vores strategiseminar i november, at vi skal øge vores lobbyarbejde i forhold til politikere og grønne organisationer som Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund og andre trendsættere, vi kan få en konstruktiv dialog med.

Internationalt og EU's landbrugspolitik

Senest i 2019 er der valg til folketinget. Lige nu siger tallene, at det bliver den røde fløj, som indtager regeringsstolene. Vi tror og håber på, at en ny regering uanset farve vil føre en landbrugspolitik, der tilgodeser det, vi står for.

Meldingerne fra EU om den fremtidige, fælles landbrugspolitik på det felt er også klar. Der skal gøre noget mere, og efter alt at dømme bliver det i højere grad overladt til de enkelte medlemsstater at vælge hver deres vej til øget bæredygtighed i jordens dyrkning.

Vi har og vil fortsat argumentere for, at hvis der bliver givet konkrete incitamenter til at gøre noget for at lagre kulstof i jorden og øge biodiversiteten i agerlandet med videre, er vi klar til at praktisere det. Sker det, vil vi også kunne drage fordel af det hjemme på vores landbrug. På den måde vil vi også være medlemmernes forening.

Glyfosat har været i vælten op til EU-afstemningen i december 2017. Heldigvis fik vi yderligere fem år, og det kan jeg godt forstå. Fordi der slet ikke er faglig begrundelse for et forbud. Tværtimod er alternativerne skadelige for jorden og dens liv. For som det ser ud lige nu, er der sådan set kun stål og diesel, som til dels kan det samme. Stål har bare mange negative konsekvenser, som modstanderne af glyfosat slet ikke har med i deres argumentation. Det er ikke nok, at være mod noget, man skal også vide, hvordan man kommer videre på bæredygtig vis.

Men vi vil gerne i dialog om en mere hensigtsmæssig brug af glyfosat fremover. Hvor er det, vi virkelig har brug for det, og hvor kan vi undvære det?

De unge bærer fremtiden

Heldigvis oplever vi en stor interesse for pløjefri dyrkning hos de unge landmænd og eleverne på landbrugsskolerne, som flere fra vores bestyrelse har været i kontakt med. Elever og lærere kommer på besøg hos os, og vi holder indlæg hos dem. Det samarbejde kan sagtens bredes yderligere ud, og vi vil meget gerne lave et

lærebogsmateriale, som skolerne kan bruge. I den forbindelse har vi drøftet muligheden for en "pixi"-udgave af Brugervejledningen fra OptiTill-projektet.

Vi vil også meget gerne lave materiale til undervisning af børn og unge i vores skoler og gymnasier. For det er åbenlyst, at det enten mangler eller fordrejer vores virkelighed.

Åbent landbrug, hvor vi som landmænd viser, hvad vi formår, har meget stor værdi til at skabe forståelse mellem land og by. Derfor besluttede vi på vores strategiseminar, at vi selv som pløjefri landmænd skal lave åbent landbrug hos nogle af vores medlemmer rundt i landet.

Allerede nu ligger det fast, vi holder en majsdag ved bestyrelsesmedlem Jan Møllegaard i Varde til september. Her vil vi både byde velkommen til landmænd og forbrugere, der gerne vil ud at se, hvordan foderet til køerne dyrkes pløjefrit. Flere majsfirmaer har sagt ja til at være med og have demoparceller, som kan vises frem.

Vi arbejder også på at holde åbent landbrug andre steder i landet. Vi hører gerne fra medlemmer, der vil være værter.

Certificering af CA-systemet

Forbrugerne foretrækker produkter, der gavner dem selv og miljøet. Det kan vi ikke være i tvivl om, med den succes, økologien har lige nu. Men vi mener, at der sagtens er plads til et alternativ, som kan endnu mere blandt andet med hensyn til klima og biodiversitet.

FRDK vil derfor - meget gerne samme med ECAF - søge at lave en certificering af Conservation Agriculture. Ud fra en sådan certificering kan der laves egentlige CA-produkter, som via anprisning af disse kvaliteter kan opnå en fair merpris.

Også på det punkt vil vi være medlemmernes forening, der bidrager til øget lønsomhed af det, vi skal leve af, nemlig planteavl.

ECAF

ECAF har det seneste år været aktiv i kampen for at få lov til at beholde glyfosat. Der har været flere møder med politikere og beslutningstagere i Europaparlamentet for at udbrede kendskabet til Conservation Agriculture og alle de fordele, dyrkningssystemet har.

Så sent som i efteråret var der stadig parlamentarikere fra Italien, Holland og Tyskland, som ikke vidste noget om Conservation Agriculture!

Vi må formode, at ECAFs indsats var medvirkende til, at vi fik de ekstra fem år med glyfosat. Men det er helt sikkert, at modstanderne har kørt hårdt frem med alle midler i deres kamp – og langt fra med seriøse argumenter, men snarere med frygtscenarier.

Frankrigs nationale beslutning om kun at tillade glyfosat i yderlige tre år vil blive særdeles lærerigt at følge for os, fordi det tvinger dem til at finde en løsning meget hurtigt. Beregninger har vist, at det vil koste franske landmænd i størrelsesordenen en milliard euro at undvære glyfosat uden et godt alternativ.

Ingen politikere har talt om de ekstra CO₂-udledninger og erosionsskader, som et forbud vil medføre. Det skal ECAF og FRDK bringe på banen i de kommende år!

Hvis vi om fem år får et totalt forbud mod glyfosat, bør alle landbrugsorganisationer i hele EU gå ind i kampen for et totalt stop for importerede varer, der er fremstillet med brug af glyfosat. Intet andet vil være rimeligt. For når man mener, der er et sundhedsproblem ved at anvende glyfosat i EU, må det samme jo gælde for importerede fødevarer.

Det ligger nu fast, at 8. og næste WCCA (World Congress for Conservation Agriculture) finder sted i Schweiz 29. juni til 2. juli 2020. Kongressen afholdes hvert tredje år. I 2001 blev den første kongres afholdt i Spanien,

og siden har den været afholdt uden for Europa. Det bliver derfor et stort arrangement med deltagere fra hele verden og en kæmpe anledning til at bringe ekstra fokus på Conservation Agriculture og at udveksle erfaringer.

Der vil også være fokus på, at ECAF samler en masse europæiske landmænd, og der bliver arrangeret ture med besøg på spændende landbrug i Schweiz.

Lad os alle sætte kryds i kalenderen og samle en stor dansk repræsentation til at deltage!

Studieture

I 2017 var der tre studieture for medlemmerne. En til Skotland, en til England og en til Frankrig. Der var ikke så mange med, men til gengæld var der meget faglig viden at tage med hjem for dem, der deltog.

Det er altid en inspiration at komme ud i verden eller rundt til kollegaer for at høre, hvordan de dyrker deres jord og tackler de faglige udfordringer.

Her i 2018 vil vi gennemføre en eller flere korte studieture i Danmark - bare en dag, hvor vi besøger kollegaer. Desuden vil vi nok gennemføre en bustur til Tyskland, hvor vi har mange kollegaer, som vi kan lære noget af.

Det gode ved studieturene er også, at der er tid til at være sammen og snakke i timevis om det, vi går op i - pløjefri dyrkning.

Afslutning

Når vi som bestyrelse senere på dagens dagsorden foreslår en ny struktur med øget provenu for betaling af kontingent, er det fordi, vi på jeres vegne meget gerne vil speede processen op hele vejen rundt i alt det, vi skal have fokus på i de kommende år. Og som kan gavne jer og jeres landbrugs lønsomhed.

Så vi bliver jeres forening, der gør det både sjovere og mere økonomisk bæredygtigt at være landmand fremover.

Også en stor tak til vores ansatte. I dag har vi Lisbet Olesen, Jacob W. Nymand, Niels Damgaard Hansen, Dorthe Lisby og Hans Henrik Pedersen. Tak til jer for mange telefonsamtaler og mails. I bidrager i høj grad til, at denne forening kører så godt.